

Asia: VN/12575/2023

Lausuntopyyntö uudistettavasta lainvalmistelun kuulemisoppaasta

VASTAAJATIEDOT

1. Organisaatio

-

TYÖRYHMÄN ARVIOMUISTIO

2. Vaihtoehto 1 ohjeistetulle lausuntoajalle: Säilytetään nykyinen lausuntoajan pääsääntö (vähintään 6 viikkoa, laajoissa hankkeissa vähintään 8 viikkoa ja yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) ja avataan ohjeessa aiempaa konkreettisemmin pääsäännöstä poikkeamisen edellytykset.

-

Perustelut

-

3. Ohjeistetut poikkeamisperusteet: Pitäisikö pääsääntöisestä lausuntoajasta voida tapauskohtaisen kokonaisharkinnan perusteella poiketa seuraavilla perusteilla? Valitse kaikki seikat, joiden perusteella lyhyemmän lausuntokierroksen pitäisi olla mahdollinen.

-

Perustelut

-

4. Vaihtoehto 2 ohjeistetulle lausuntoajalle: Määritellään uudeksi lausuntoajan pääsäännöksi vähintään 5 viikkoa (laajoissa hankkeissa vähintään 7 viikkoa, yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) sekä poikkeamismahdollisuudet samoin kuin edellä 1 vaihtoehdossa. Osallistumisoikeuksien turvaamiseksi arvioidaan uuden kuulemisoppaan viimeistelyssä, onko tarpeen muuttaa opasluonnoksen vapaaehtoisesti noudatettavia, lausunnon antamista helpottavia suosituksia periaatteiksi, joita on lähtökohtaisesti noudatettava kaikissa hankkeissa (esim. ennakoilmoitus lausuntomenettelyn aiheesta ja ajankohdasta sekä vaikutusarvioinnin ja säännöskohtaisten perusteluiden valmiusaste).

-

Perustelut

-

5. Vaihtoehto 3 ohjeistetulle lausuntoaajalle: Määritellään uudeksi lausuntoaajan pääsäännöksi vähintään 4 viikkoa (laajoissa hankkeissa vähintään 6 viikkoa, yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) sekä poikkeamismahdollisuudet samoin kuin edellä 1 vaihtoehdossa. Osallistumisoikeuksien turvaamiseksi arvioidaan uuden kuulemisoppaan viimeistelyssä, onko tarpeen muuttaa opasluonnoksen vapaaehtoisesti noudatettavia, lausunnon antamista helpottavia suosituksia periaatteiksi, joita on lähtökohtaisesti noudatettava kaikissa hankkeissa (esim. ennakoilmoitus lausuntomenettelyn aiheesta ja ajankohdasta, vaikutusarvioinnin ja säännöskohtaisten perusteluiden valmiusaste, kuulemiset varhaisemmassa vaiheessa valmistelua sekä lausuntokierroksen aikana järjestettävä keskustelutilaisuus).

-

Perustelut

-

6. Arviomuistiossa käsitellään keinoja kuulemisen kehittämiseksi erityisesti valtioneuvoston sähköisiin työkaluihin liittyen. Pitäisikö seuraavia toimenpiteitä merkittävänä lainvalmistelun kuulemisen kehittämisessä? Valitse kaikki toimenpiteet, joita pitäisit merkittävänä.

-

Perustelut

-

7. Muu palaute työryhmän arviomuistioista.

-

KUULEMISOPAS – JOHDANTO

8. Kommentit kuulemisoppaan johdannosta.

-

ESIVALMISTELU – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

9. Periaate – Mahdollisen esivalmistelun aloittaminen julkaistaan Hankeikkunassa.

-

Perustelut

-

10. Periaate – Mahdollisessa esivalmistelussa kuullaan keskeisiä sidosryhmiä ja tarvittaessa myös yleisöä, jos hankkeella voi olla merkittäviä vaikutuksia eikä kyse ole sellaisen EU-säädöksen täytäntöönpanosta, jossa on vähän kansallista liikkumavaraa.

-

Perustelut

-

11. Periaate – Jos esivalmistelusta laaditaan arviomuistio tai muu loppuraportti, siitä järjestetään kirjallinen kuuleminen Lausuntopalvelussa.

-

Perustelut

-

12. Periaate – Esivalmistelun mahdollista loppuraporttia koskevasta kuulemispalautteesta julkaistaan yhteenveto Hankeikkunassa.

-

Perustelut

-

13. Muut kommentit kuulemista esivalmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

-

PERUSVALMISTELU – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

14. Periaate – Säädosvalmisteluhankkeen toimeksiannosta päätettäessä suunnitellaan, miten sidosryhmiä osallistetaan valmistelun aikana. Keskeisiä näkökulmia suunnittelussa ovat hankkeen sidosryhmien ja kuulemistarpeiden tunnistaminen sekä kuulemisten aikataulut ja menetelmät.

-

Perustelut

-

15. Periaate – Perusvalmistelun aikana kuullaan riittävän laajasti sidosryhmiä ja tarvittaessa myös yleisöä.

-

Perustelut

-

16. Periaate – Perusvalmistelussa suunnitellaan säädösehdotusta koskeva lausuntomenettely.

-

Perustelut

-

17. Muut kommentit kuulemista perusvalmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

LAUSUNTOMENETTELY – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

18. Periaate - Lausuntomenettely järjestetään Lausuntopalvelussa ja julkaistaan myös Hankeikkunassa. Lausuntomenettely voidaan järjestää muulla tavalla vain perustellusta syystä, joka mainitaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen perustelumuihistiossa.

Perustelut

19. Periaate - Säädösehdotuksista pyydettyjen kirjallisten lausuntojen antamiseen varataan aikaa vähintään kuusi viikkoa ja laajoissa hankkeissa vähintään kahdeksan viikkoa. Lausuntoaikaa on aihetta pidentää, jos se muuten ajoittuisi yleiseen lomakautteen. Lausuntoaika voi olla lyhyempi vain perustellusta syystä, joka mainitaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa. (Perustelluista syistä ks. opasluonnoksen luku 4.4.)

Perustelut

20. Periaate – Lausuntomenettelyssä saaduista lausunnoista laaditaan yhteenveto, joka julkaistaan Hankeikkunassa. Lausuntoyhteenvedon laatimisesta tai julkaisemisesta voi poiketa vain perustellusta syystä, joka mainitaan hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa.

Perustelut

21. Muut kommentit lausuntomenettelyä koskevasta ohjeistuksesta.

JATKOVALMISTELU JA VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKO – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

22. Kommentit kuulemispalautteen hyödyntämistä jatkovalmistelussa ja valtioneuvoston päätöksenteossa koskevasta ohjeistuksesta.

EDUSKUNNAN ASiantuntijakuulemiset – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

23. Periaate - Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa annettavassa esittelevän ministeriön vastineessa arvioidaan valiokunnan saama olennainen asiantuntijapalaute. Vastineessa vastataan myös valiokunnan mahdollisesti esittämiin kysymyksiin ja tarkentamistarpeisiin. Vastineessa mahdollisesti esitettävistä

muutoksista hallituksen esityksen säännösehdotuksiin keskustellaan tarvittaessa valiokuntaneuvoksen kanssa.

-

Perustelut

-

24. Muut kommentit esittelevän ministeriön toimintaa eduskunnan valiokunnan asiantuntijakuulemisessa koskevasta ohjeistuksesta.

-

SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI –YLEINEN PALAUTE

25. Kommentit kuulemista seurannassa ja jälkiarvioinnissa koskevasta ohjeistuksesta.

-

EU-ENNAKKOVAIKUTTAMINEN, EU-SÄÄDÖKSET JA VALTIOSOPIMUKSET – YLEINEN PALAUTE

26. Kommentit kuulemista EU-ennakkovaikuttamisessa, EU-säädösten ja valtiosopimusten valmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

-

ESIVALMISTELU – SUOSITUKSET

27. Suositus – Esivalmistelun aikana on usein tarkoituksenmukaista järjestää myös suullisia kuulemisia esimerkiksi tietopohjan, nykytilan ja ratkaisuvaihtoehtojen kartoittamiseksi.

-

Perustelut

-

28. Suositus – Kirjallisen esivalmistelukuulemisen kysymykset rakenteistetaan niin, että selvityksen kohteena oleva asiakokonaisuus ja osa-alueiden keskinäiset yhteydet on helppo hahmottaa. Myös vapaan palautteen antaminen on yleensä mahdollista. Lisäksi kysymysten muotoiluissa otetaan huomioon palautteen koostamiseen liittyvät tarpeet.

-

Perustelut

-

29. Suositus – Esivalmisteluvaiheessa ainakin arviomuistiota tai muuta loppuraporttia koskeva kuuleminen on hyvä järjestää suomeksi ja ruotsiksi, jos asialla on erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai

huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle. Usein riittävää on, että tiivistelmä arviomuiston sisällöstä on saatavana ruotsiksi.

-

Perustelut

-

30. Suositus – Loppuraporttia koskevan kuulemispalautteen yhteenveto julkaistaan Hankeikkunassa etappina.

-

Perustelut

-

31. Suositus – Loppuraporttia koskevasta kuulemispalautteesta julkaistaan Hankeikkunassa kirjallinen arvio.

-

Perustelut

-

PERUSVALMISTELU – SUOSITUKSET

32. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen hankesuunnitelman mukaiset kuulemiset aikataulutetaan lainvalmistelun prosessioppaan mukaisten työvaiheiden mukaan.

-

Perustelut

-

33. Suositus – Perusvalmistelun aikaisten kuulemisten aikataulut julkaistaan etukäteen Hankeikkunassa etappeina.

-

Perustelut

-

34. Suositus – Kuulemissuunnitelman sisällön ja aikataulun ajantasaisuus tarkistetaan tarvittaessa.

-

Perustelut

-

35. Suositus – Valmistelun aikana kuullaan suoraan myös niitä ihmisiä sekä yhteisöjä ja niissä toimivia, joita asia ja ratkaisuvaihtoehdot koskevat.

-

Perustelut

-

36. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen lausuntopyynnöt, kyselyt ja muut kirjalliset kuulemiset tehdään osittain rakenteisina.

-

Perustelut

-

37. Suositus – Perusvalmistelun aikaisissa kuulemisissa esimerkiksi nykytilan ja sen muutostarpeiden, tietopohjan sekä ratkaisuvaihtoehtojen kartoituksesta on monesti tarkoituksenmukaista hyödyntää myös suullisia, keskustelevia kuulemistapoja.

-

Perustelut

-

38. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen aikaiset kuulemiset järjestetään myös ruotsiksi, jos asialla on erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle.

-

Perustelut

-

39. Suositus – Perusvalmistelun aikainen sidosryhmien kuulemispalaute kootaan yhteenvetoon, joka julkaistaan Hankeikkunassa.

-

Perustelut

-

40. Suositus – Perusvalmistelussa arvioidaan, miten kuulemista voidaan hyödyntää säädöksen seurannassa sen voimaantulon jälkeen.

-

Perustelut

-

LAUSUNTOMENETTELY – SUOSITUKSET

41. Suositus - Lausuntopyyntö ja lausuntomenettelyn toteutus suunnitellaan perusvalmistelun tekevän työryhmän kanssa. Jos esitys on tehty virkatyönä, ainakin keskeiset sidosryhmät osallistetaan lausuntopyynnön valmisteluun, mukaan lukien lausuntomenettelyn jakelulistan määrittelyyn.

-

Perustelut

-

42. Suositus - Lausuntopyyntö toteutetaan rakenteisena niin, että myös vapaa kommentointi on mahdollista.

-

Perustelut

-

43. Suositus – Lausuntomenettelyn ajankohta ja aihe julkaistaan ja ilmoitetaan lausuntopyynnön saajille etukäteen ainakin silloin, kun lausuntoaika on pääsääntöä lyhyempi.

-

Perustelut

-

44. Suositus - Lausuntojen antamiseen varataan niin pitkä aika, että myös muilla kuin sidosryhmien edunvalvojilla ja viranomaisilla on todellinen mahdollisuus osallistua lausuntomenettelyyn.

-

Perustelut

-

45. Suositus - Ruohonjuuritason toimijoita tai muuten laajempaa yleisöä tavoittelevan lausuntomenettelyn viestintä suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä hankkeen sidosryhmien kanssa.

-

Perustelut

-

46. Suositus - Keskustelutilaisuudet, haastattelut sekä verkkokeskustelut ja -kyselyt voivat olla hyviä täydentäviä keinoja ruohonjuuritason palautteen saamiseksi lakiehdotuksesta.

-

Perustelut

-

47. Suositus - Lausuntoyhteenvedon alussa on tiivistelmä lausuntomenettelyn toteutuksesta ja ehdotuksen asioita tai asiakokonaisuuksia koskevan palautteen päälinjoista. Tämän jälkeen on yhteenvedo yksityiskohtaisesta palautteesta asiakohdittain. Saman suuntaisella kannalla olevien perustelut ryhmitellään asiakohdittain.

-

Perustelut

-

48. Suositus - Lausuntopalvelussa olevan rakenteisen palauteaineiston voi tallentaa Excel-tiedostoksi, jolloin rakenteisia ominaisuuksia voi hyödyntää lausuntoyhteenvedon koostamisessa.

-

Perustelut

-

49. Suositus - Lausunto- ja muusta kuulemispalautteesta laaditaan arvio, jossa esitettyjä näkemyksiä arvioidaan. Arvio jäsennetään samoin kuin lausuntoyhteenvedo, eli lausunnon antajien merkittävät perustelut arvioidaan kunkin perustelukohdan jälkeen.

-

Perustelut

-

50. Suositus - Arvio kuulemispalautteesta julkaistaan jatkovalmistelupäätöksen yhteydessä Hankeikkunassa etappina.

-

Perustelut

-

JATKOVALMISTELU JA VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKO – SUOSITUKSET

51. Suositus - Jos lausunnonantaja esittää lausuntomenettelyn jälkeen esityksen sisältöön merkittävästi vaikuttavia uusia kommentteja, niistä viestitään muille sidosryhmille.

-

Perustelut

-

EDUSKUNNAN ASiantuntijakuulemiset – Suositukset

52. Suositus - Suullisen esittelyn tueksi tehdään yleensä tiivis PowerPoint-esitys.

-

Perustelut

-

53. Suositus – Vastineessa asiantuntijapalaute, arviot ja esittelevän ministeriön kannat esitetään asiakokonaisuuksittain.

-

Perustelut

-

54. Suositus – Vastineluonnos annetaan tiedoksi ja kommentoitavaksi muille eduskunnan kuulemille asiantuntijoille, jos valiokunta siihen suostuu ja se on aikataulullisesti mahdollista.

-

Perustelut

-

55. Suositus – Vastineasiakirja otsikoidaan esimerkiksi: ”HE xx/xxxx vp – X-ministeriön vastine Y-valiokunnalle.

-

Perustelut

-

SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI – SUOSITUKSET

56. Suositus – Seurannan painopisteiden ja jälkiarvioitavan sääntelyn valinnassa hyödynnetään kuulemisia ja muuta sidosryhmäyhteistyötä.

-

Perustelut

-

57. Suositus – Sidosryhmille kannattaa viestiä ministeriössä suunnitteilla olevasta seurannasta ja jälkiarviointeista.

-

Perustelut

-

58. Suositus - Seuranta varten tehtävän sidosryhmäkuulemisen palautteen laatua usein parantaa kuulemisen ajoittaminen kuultaville sopivaan ajankohtaan.

-

Perustelut

-

59. Suositus – Erityisesti ennen vaalikauden vaihtumista on tarpeen seurata toimialan sääntelyn mahdollisia merkittäviä muutostarpeita ja käydä niistä keskusteluja sidosryhmien kanssa.

-

Perustelut

-

60. Suositus – Jo lainsäädäntöhankkeen perusvalmistelun aikana on hyödyllistä kuulla sidosryhmiä seurannan ja mahdollisen jälkiarvioinnin tarpeesta ja toteutuksesta.

-

Perustelut

-

61. Suositus – Seurannan ja jälkiarvioinnin tiedonkeruussa hyödynnetään kuulemista.

-

Perustelut

-

62. Suositus – Seurannan tai jälkiarvioinnin osana järjestetyn kuulemisen, kuten keskustelutilaisuuden tai kyselyn, palautteen yhteenveto julkaistaan Hankeikkunassa esimerkiksi muistiona.

-

Perustelut

-

63. Suositus – Myös jatkuvaluonteisen seurantatiedon riittävä dokumentointi viimeistään seuraavan säädösvalmisteluhankkeen aikana on tärkeätä, jotta sidosryhmät voivat arvioida tiedon oikeellisuutta, vaikutuksia ja merkittävyyttä.

-

Perustelut

-

64. Suositus – Mahdollisen jälkiarvioinnin loppuraportti julkaistaan Hankeikkunassa.

-

Perustelut

-

EU-ENNAKKOVAIKUTTAMINEN, EU-SÄÄDÖKSET JA VALTIOSOPIMUKSET – SUOSITUKSET

65. Suositus – Neuvoston kokouksen asialista jaetaan etukäteen tiedoksi valmistelujaoston laajalle kokoonpanolle.

-

Perustelut

-

MUU PALAUTE SUOSITUKSISTA

66. Muut kommentit suosituksista: esimerkiksi ehdotukset kokonaan uusiksi suosituksiksi

-

LIITTEET

67. Kommentit kyselyn laatiminen -liitteestä

-

68. Kommentit kuulemisen kielet -liitteestä

-

69. Kommentit asiakirjajulkisuus, tiedonhallinta, avoimuusrekisteri ja tietosuojakuulemisessa –liitteestä

-

70. Kommentit lakisäätteiset kuulemisvelvoitteet -liitteestä

-

Muu palaute kuulemisoppaasta

71. Muut kommentit kuulemisoppaan luonnoksesta

Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan lausunto uudistettavasta lainvalmistelun kuulemisoppaasta

Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston uudeksi lainvalmistelun kuulemisoppaaksi. Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan Lainsäädännön vaikutukset hiljaisiin toimijoihin [SILE] -hankeryhmän valmistelemassa lausunnossa keskitytään tarkastelemaan sitä, miten eläintä voisi parhaiten kuulla eläimiin vaikuttavien säädösehdotusten valmistelussa.

Ihmisten lisäksi muutkin eläimet ovat tuntevia olentoja, joiden elämään lainsäädäntö vaikuttaa voimakkaasti. Eläimet eivät kuitenkaan suoraan voi osallistua lainvalmisteluun. Osana kuulemista erilaiset tahot sen sijaan puhuvat eläimistä tai eläinten puolesta. Henkilöiden ja heidän edustamiensa tahojen suhde eläimiin, ja intressit lainsäädännön valmisteluun, vaikuttavat oletettavasti kannanottoihin. Usein kuultavat tahot hyötyvät tavalla tai toisella eläimistä, joko taloudellisesti (esimerkiksi eläintuottajat tai eläinkauppojen edustajat) tai henkilökohtaisesti (esimerkiksi lemmikki- ja harraste-eläinten omistajat). Siksi on tärkeää, että kuulemisessa huomioidaan tarkasti, keitä kuultavat tahot edustavat ja mitä eläimiin liittyviä intressejä heillä on. Eläinten kannalta on myös olennaista, miten ja millä perusteilla valmistelussa kuultavat tahot määrittelevät eri eläinlajien tarpeita ja oikeuksia.

Eläimen näkökulma suodattuu aina ihmisten näkökulman ja intressien kautta. Ehdotamme, että kun eläimiin liittyvässä lainsäädännössä kuullaan erilaisia tahoja, on avoimesti raportoitava ja huomioitava a.o. tahojen intressitausta. Tähän olisi myös hyvä laatia erillinen ohjeistus, jotta raportointi olisi systemaattista.

Tutkittu tieto eri eläinlajien tuntevuudesta ja keskeisistä tarpeista on lisääntynyt, samoin käsitys eläinten kognitiivisesta kyvykkyydestä: Erilaisilla tutkimusasetelmilla eläimiltä voidaan esimerkiksi kysyä, mitä eläin valitsee, kuinka tärkeä jonkin toiminnon tekeminen tai jokin resurssi on eläimelle, tai miten jokin tekijä vaikuttaa eläimen hyvinvointiin. Eläimen hyvinvointi on eläimen kokemus omasta olotilastaan, joten eläimen hyvinvointi on aina yksilökohtainen suure. Eläimen kokema olotila ei ole riippuvainen siitä, millainen arvo tai rooli kyseisellä eläimellä on yhteiskunnassamme. Eläinten hyvinvointitiede pyrkii kuvaamaan eläinyksilöiden tuntemuksia mahdollisimman objektiivisesti.

Tutkimustietoon nojaten on mahdollista arvioida eläinten kokemuksia erilaisissa tilanteissa ja pitoympäristöissä. Ehdotamme, että tutkittua tietoa eläinten tarpeista ja kyvyistä tulisi ensisijaisesti hyödyntää eläinten kuulemisen lähteenä. Koska useille lainsäädännön kohteena oleville eläimille on leimallista vuorovaikutus ihmisten kanssa, on myös tärkeää huomioida tutkimustieto tämän vuorovaikutuksen merkityksestä eläimen hyvinvoinnille.

Suomessa tutkittua tietoa eläinten hyvinvoinnista hyödynnetään lainvalmistelussa esimerkiksi erilaisten selvitysten kautta, ja usein eläinten hyvinvointitieteen edustaja osallistuu eläinten hyvinvointilainsäädäntöä valmistelemaan työryhmän toimintaan. Näkemyksemme mukaan riippumattomien tieteellisten paneelien (Lainvalmistelun kuulemisopas, luonnos, s. 21) käyttöä eläimiin liittyvän lainsäädännön valmistelussa voisi vahvistaa Suomessa.

Euroopan unionissa komissio on pyytänyt Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen EFSA:n tieteellisiltä paneeleilta lausuntoja eläinten hyvinvoinnista. EFSA keskittyy arvioinnissa eläimen kokemukseen ja tarpeisiin tutkitun tiedon valossa eikä esimerkiksi eläintenpitotapojen taloudellisiin vaikutuksiin. Ruotsissa eläinten hyvinvoinnin tieteellinen neuvosto on eläinten hyvinvointia

käsitlevä riskinarviointielin. Neuvosto kokoaa ja arvioi tieteellistä tutkimusta eläinten hyvinvoinnista sekä laatii lausuntoja, joihin kootaan yhteen nykyinen tietämyksen taso. Ehdotamme, että myös Suomessa eläimen näkökulman kuulemista voisi tukea eläinten hyvinvointia koskeva tieteellinen paneeli, joka on mahdollisimman riippumaton eri intresseistä ja joka nojaa tutkittuun tietoon pyrkiessään lausumaan asioista eläimen näkökulmasta. On muistettava, että hyvinvointitieteen näkökulmasta lausuttaessa tutkijan roolina on ensisijaisesti tuoda esiin, mitä tutkimustieto kertoo eläimen motivaatiosta, tarpeista ja preferensseistä. Lisäksi tutkittu tieto auttaa hahmottamaan ratkaisuvaihtoehtojen vaikutusta eläimiin toimintaympäristön reunaehdot huomioiden.

Pidämme myönteisenä, että oppaassa korostetaan tasapuolista ja laajaa sidosryhmien kuulemista ja että oppaassa ohjeistetaan aloittamaan kuuleminen mahdollisimman varhain. Oppaassa korostetaan kuulemisen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Sääntelyn kohteiden ja ruohonjuuritason toimijoiden suora kuuleminen voi tukea lainsäädännön implementointia ja lisätä toimijoiden sitoutumista eläinten hyvinvointia edistävän lainsäädännön tavoitteisiin. Oppaassa ei kuitenkaan kuvata selvästi, mitä tietoa kuulemisesta lainvalmistelijan tulisi vähintään julkaista lausuntoyhteenvetona lukuun ottamatta. Koska eri tahoilla on erilaisia eläimiin liittyviä lainvalmistelun intressejä, ehdotamme, että valmistelevalle ministeriölle tulisi vähintäänkin julkaista tieto, mitä tahoja on kuultu ja kuinka usein kuulemisen eri vaiheissa. Kun suurella yleisöllä on mahdollisuus arvioida kuulemisen tasapuolisuutta helposti, tämä on omiaan lisäämään luottamusta lainvalmisteluun.

Eläinten hyvinvointiin merkittävästi vaikuttavista asioista säädetään usein asetuksissa. Esimerkiksi yksityiskohtaiset säännökset eri eläinlajien pitopaikkojen vaatimuksista, hoidosta, kohtelusta ja jalostuksesta sekä eläimille tehtävistä toimenpiteistä annetaan eläinten hyvinvointilakia täydentävillä valtioneuvoston asetuksilla. Metsästysasetuksessa puolestaan säädetään tarkemmin muun muassa pyyntivälineistä, kuten niiden vaatimuksista, sekä lajeista, joita on sallittua näillä pyytää. Pidämme siksi myönteisenä, että kuulemisen periaatteet ja suositukset koskevat lakien ohella asetusten ja oikeussääntöjen valmistelua.

Eläinten hyvinvointiin vaikuttavat säädösehdotukset ulottuvat usein eri asiantuntemusalueille ja koskettavat monia sidosryhmiä. Lisäksi näistä säädösehdotuksista lausuvat usein laajapohjaiset elimet, kuten eläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnat. Tällaisessa toimintaympäristössä laadukas kuuleminen edellyttää riittävää lausuntoaikaa kirjallisille lausunnoille. Puollamme siksi sitä, että lausuntoaikaa ei lyhennetä nykyisestä.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet Saara Kupsala, Anna Valros, Laura Hänninen ja Kirsi Swan (eläinlääketieteellinen tiedekunta) sekä Kati Rantala (valtiotieteellinen tiedekunta).

Lausunnon on allekirjoittanut dekaani Olli Peltoniemi (eläinlääketieteellinen tiedekunta).

Niemi Marko
Helsingin yliopisto - Eläinlääketieteellinen tiedekunta